

PATRONUS-PRÆSENTATOR

At, inquiet aliquis, dubios Patronis competit. **Jus præsentationis** alterius: debet ergo, iuxta suam, quisque vicem, **Jus præsentationis** exercere; & conseq[ue]nter eum ad Beneficium superius vacans, a Polyhistori, seu ab eo, quo reprezentatur, fuerit præsentatum; nec potuerit a Papa, prior de eo Collatio præoccupari; aequitas postular, Diomedem quoque juri suo præsentationis refutat; nec eo, propter Summi Pontificis prærogativam, defraudari; aut falem, ipsi prædicatum j[ur]is, in proximam vacantis Beneficii anniv[er]sarium exercendum retervari; alioquin j[ur]is Polyhistoris, Diomedes conditione, longe prætarunt; cum tamen, ex fundationis instrumento, parem interque conditionem iortiatur. At j[ur]ismodi ratio[n]atio[n]is, omni prius ex parte ruit; si attendatur, quod Diomedes, negligenter sua virium vicem, nullatenus esse frustrandum; si eo tantummodo fine, a summo Pontifice præveniri ipsum contigerit, ut necessarie omnium exhibantur provisiores: quales recentur, qua ex causa permissionis, atque ex ratione retinendae penitentias imponantur.

impatur sibi ipsi debet, quippe, quo sibi licuit
temporis intervallo, ad Beneficium non nomina-
verit: cum autem, in ipsum incurrit culpa cadat,
quod lege Romae preventi permerit: ejusdem in-
curre persona, in ipsum etiam solum recidita fit.
Juxta hec regulam Juris: *mora sua cuique suffi-
cientia (a)*, & aliam lequentem: *Dammum*, quod
Reg. 25. quis sua culpa sentit, sibi debet, non aliis, impur-
tare (b). Quod Polibius Patronus Laicus, eum
Reg. 66. jure patronatus altero placide gaudere sinat: quip-
pice, nullo enim modo, ea in se, advenit ut, ac per
gum non sit, quam ab ipso vaccinationis incep-
ta instanti, Diomedes iure fuo utar: nec ipsius vi-
tio, dare debet, neque sibi.

At quoniam Gildas simul cur Gerulo, jato
patronatus iam gaudet, non est cum Gerulus im-
peditur, quin proprium, quo potius, ius pri-
vate etiam auctoritate potest illi concedere, ut fa-
cile evincitur, ex quadam Decretali ejusdem Pa-
pa Alexandri III. (b), & ex Glosa (c) que no-
tatur, iuris iusticii casuorum, Ecclesia nihil danni
in eo cau importare, quippe qui cedit, & cui
ceditur, utrique jus inerat, patronatus. Nota-
dum.... inquit Reginalds. (R), non requiri Epis-
copi confessoris, ad hoc, ut unus Patronus renun-
tier, seu remittat alioi Compartitora ius Patronatus,
quod cum eo habet communem quod non insuffia-
tur novi Patronus, sed ius, quod erat pene diuerso
uni relinquatur, neque id sit in aliquod prejudicium
Ecclesie, cum es, cui relinquatur, perinde ap-
probatus sit, ac alter, qui relinquit.

(e) Cardon.	Quale est Arrestum Parifensis Parlamenti, 16. Septembris 1587, relatum a Cardonas (c), & alias Secretioris Concilii, citatum a Fevre (d), qui addit. Patronum Ecclesiasticum de suo no- minandi jure, ad proximam Beneficij vacantis	(BENE FICUM.) (COLLATIO.) (CONFIDENTIA.) (PROVOSTIO.) (SIMONIA.)
(f) Fevre.	lo cito.	Vide

PECCATOR PUBLICUS

PRÆTER varias, quas in prima sequentis tituli fronte enumerabimus peccatorum species, duplex hic nobis distinguendum venit genus; eorum scilicet, quæ sunt secreta, id est aut omnino occulta, aut saltem nonnisi paucissimi cognita; & illorum, quæ publica sunt, sive quis fuerit legitimo iudicio denunciatus publicus peccator, sive si ipsius peccatum adeo perulgatum, ut nec negationi nec excusationi ullus jam relinquens locus possit. Et hujusmodi peccatores eo loci peccatoris publici nomine designamus.

Quamquam in Gallia quoad forum externum non habeantur ut publici peccatores, nisi qui fuerint hac designatione notati, aut sententia secundum normam juris lata, aut propria sua confessione, qua^e judicaria sit, aut ipsius tandem evidencia facti iis munita judiciorum formulis, quas certis in casibus Jurisprudentia nostra vult necessario prærequiri: nihilominus non raro continet peccatorem publicum eum astimari, cuius crimen offendiculo fuit alicui communitati, qua^e ex personarum denario saltem vel duodenario numero coalefecat, juxta hæc verba Concilij Caithaginensis tertii (n): Cujuscumque ... panitentis publicum & vulgatissimum crimen est, quod universam commoverit Ecclesiam: & quando sic divulgatum crimen nonnisi publica satisfactione reparari potest
habita

PECCATOR PUBLICUS. 31

habita ratione tum conditioni criminis, Personæ, temporis, loci, tum ceteris circumstantiis facto adjunctis.

Primus Ecclesia temporibus, obtinebat penarum certis in casibus injungendarum usus, hodierno multo severior; quem laboriosissima penitentia opera, quæ sepe saepius ad annos plurimos, eisque continuos extendebant, decurrena peccatoribus incumberent: quæ licet eadem consuetudinis ratione non ubique vigenter; ut plurius tamen frequentabatur famulos ille satisfactionum in quatuor gradus partitarum decursus, quem a peccatoribus peragi oportebat: Quorum graduum primus dicebatur *flenium*, qui flexis genibus sub dio constituti habebant extra portas Ecclesie, utpote qui vel primo illius aditu indigni proculs haberentur. Secundus gradus erat *audientium*, qui quidem in ipsam Ecclesiam, directas sibi præceptiones excipiendi causa admitebantur; sed nec ultra vestibulum progrederi, nec publicarum precum consortes esse permittebantur. Tertius gradus eos spectabat, quibus & publicaram precum fieri socios ac particeps & rebus etiam Divinis ad Evangelium usque interesse concedebatur; sed priuquam Ecclesia discederent, supplicibus aliquamdiu verbis orante pro illis Sacerdote, in ore arque oculis omnium prostrati tuto corpore jacebant; unde & *Prostratorum* nomen retinuerunt. Quartus denique gradus ex illis porrissimum constabat, qui *Conffidentes* appellati sunt; & illis assistere tam Divinis officiis, quam ipsimet Sacrificio, non tamen Christi corpus sumere nisi post prescriptum in eo gradu temporis intervallum, licebat. Sic eisque, quantum ad publicos peccatores attinerat, primarum etatuum laudanda asperitas, Disciplinæque robur pertinebant. Sic & eo tum pietatis, tum fervoris æstu ardebant ipsi peccatores, ut etiam lubenti, latroque animo ad hujusmodi gradus decurrerendo, fucum Deo futura reconciliationis intuitu descendenter. Quoniam vero filiorum suorum sensim tepeſcere laudatum fervorem Ecclesia intellexit, de suo primavæ severitatis, instituto paululum quid remitti pia mater non denegavit.

Id ubi semper proposuit Ecclesia, in eoque Discipline usu constans perficit, ut peccatoribus hujusmodi illud satisfactionum genus injungeretur; quema admodum liquet ex illo prudenti Decreto Concilii Tridentini (a): *Apollolus mones publice peccantes palam esse corripiendos: quando igitur ab aliquo publice & in malorum conspectu crimen commissum facit, unde alios scandalo offensos, commotuque fuisse nos fit dubitandum: buic condignam pro modo culpe penitentiam publice injungi oportet: ut quos exemplo suo ad malos mores provocavit, sive emendationis testimonio ad rectam revocet vitam.* Concilium Mediolanense primum (b), item quod Sipunti circa annum 1567 (c), quod Genue anno 1574. (d), & alia, quæ eodem vertente saeculo habita sunt sicut Rhemensis, Rhotomagensis, Turenensis, Burdigalensis, & Aquensis in eo consentiunt cum Tridentino Concilio, quod & intuper declarat, injunctam semel a simplici Confessario penitentiam publicam, ab eodem abique intervenientis Episcopi auctoritate, cui Sacrofæcta Synodus, ceteraque subsequentes Synodi jus illud reservatum esse voluerunt, in aliud penitentia secreta genus commutari jam non posse. Episcopus ramen, inquit Concilium Tridentinum, publica hoc penitentia genus in aliud secretum poteris commutare, quando ita magis sudicaverit expedire (e).

Hinc est, quod eadem intendens, eodemque boni studio ductus, felicis recordationis Illustrissimus Vialard Cathalaunensis quondam Episcopus, cuius & nomen & memoriam etiamnum complectunt simul, & reverentur quam maxime tum Gallicani Praesules, tum quotquot sunt inferioris ordinis Pastores, in ea quam pro sua Diocesis regime anno 1661 edidit Pastorale institutione, praecepit, ut non Decani solum, sed & omnes Parochi, & generatim quicumque fuissent a se ad Confessiones excipiendas approbati, conspirarent ad strictissimam Disciplinae praedictæ custodiām; & huic potissimum subjici curarent peccatores publicos, sive contumeliosos in Deum obrectatores, Concubinos, Meretrices, Ebriosos, qui mali fuerint exempli; ceterosque hujusmodi in Tribunalū penitentia sive occurrentes; nec ab illius praxi, aut ullo metu aut aliquo rerum humarum respectu avocari tenebantur; quibus tamen sequente exceptionem subdidit praedictus Praelatus, quod in quibusdam casibus inusitatiss., V. G singularium certaminum, inimicitiarum inter proximos, & divortiorum, in quibus tam Parochi quam Confessarii difficultatis plurimum saepius experiri solent, tum ut quæ sit imponenda satisfactio determinetur, tum ut ad eam acceptandam peccatores insi

32 PECCATOR PUBLICUS.

ipso inducantur, nihil quidquam eo inconsulto agerent, & ad insistendum sibi renunciatis ab ipso consilii omnino tenerentur. Enim vero in hujusmodi casibus unumquemque se sepe gerere præstat; quippe rem tanti momenti absque consilio Episcopi, proprio arbitrio, privatoque ductu tractari, periculosis omnino sit, eo præterim faculo, quo paucissimi reperiuntur peccatores, qui alicuius obsequi, veraque Religionis, ac germanæ pietatis solidam & expressam effigiem retineant; & consequenter eo benignius indulgentiorique animi lenitudo sit agendum; ut possint tum Deo devinci, tum ad officium suum aliquando revocari.

CASUS PRIMUS.

Habri ac magna constitutus, fenerioriam artem ibi palam & aperte factans, plurimis ab illico annis sub fenerioris titulo per totam urbem divulgatus, qui etiam ea de re multatus, arque tandem Magistratus sententia notatus, adit in felo Palchatis parceret sua Vicarium, peccatorum illi parceretur, a quo, promiso nimis interveniente, quod ab omni generatione acta in posterum absinueret, absolutus fuit: qui deinde communionis causa ad faciem Synaxis cum multis alijs accessit; at Parochus licet peccatorum depositionem ab illo mox faciam non ignoraret, illi tamen communionem denegavit. An istam communionei repulsa attentare tutu conscientia potuit?

RESPONS.

Potuit imo & debuit Parochus faceratam communionem Heberto prouersus denegare, nisi prius & ipso debita interpellatione requisitus a Parochio, iuste tum Confessori officio perfunditum, tam suz fenerioris arti aeternam renunciasse publice significaverit. Neque enim peccatorum publicam abolitioni sufficiat, ut ad Eucharistiam admittatur, requirit infup, ut publica quadam satisfactione, quod cum offensione per vulgatum est, scelus necessario diluat: quod nisi præstare prompto animo paratus sit, non communionem tantum, sed & ipsius abolitionis repulsa multitudinem esse nemis diffiteatur.

(a) Idem 5. **H**ec decisa nitor Doctrina Sancti Thomæ (a), qui de peccatore publico in iidem circumstantiis constituto, quæ & ipsi Heberto supponuntur in proposito calo, ait: Quidam vero manifesti (peccatores) per evidenter facti sicuti publici usurari, aut publici rapores: vel etiam per aliquod judicium Ecclesiasticum, vel seculari. Manifesti ergo peccatoribus non debet, etiam penitentibus, sacra Communioni datur.

Quæ quidem ipsissima sunt verba sancti Doctoris, qui & in sua sententiæ confirmationem affert auditorium Sancti Cypriani respondentes ad Eucratum (b): ab eo nimis confutus fuerat Sanctus Martyr, num cuidam actori comicò, seu Iudicari artem prouenti, quicque Juniorum animos atque mores, tum dicit, tum factis depravare solitus erat, communionem impetrare deberet. Ad cuius quæsumus respondet his verbis: Puto, nec Majestati Divina, nec Evangelie Disciplina concurrit, ut pudor ex honor Ecclesia tam turpi & infami contagione faderetur.

Ladem Sancti Thomæ sententia, ipsa quoque corroborat Doctrina sancti Chrysostomi, qui Patres alloquens, disertis verbis dicit (c): Non pars innivit pena, si quem aliqua improbabilitatem sciens, & ei hisus mense participationem permitat. Sanguis enim ex manibus requiretur vestris. Sed unde, inquit, ego illum, atque illum, qualis fit, cognoscere possum? Non de ignotis, sed de notis hisc disputo.

Denique Sanctus Carolus Borromæus in suis institutionibus, quas dirigit ad Confessarios, agens de sacra communione, præcipit quoque eam ipsum denegari non tantum hereticis, schismaticis, excommunicatis & interdictis, sed etiam quibuscumque alii, qui sine publici peccatores, five concubini, feneratores, venefici, magi, impii in Deum obsecratores, aut alio quovis peccato fuerint irrestiti, nisi emendationis, atque debitate satisfacti.

(d) S. Cas. **E**n eius argumenta certissima dederit (d). Nemini

nem publicis peccatis irrestitutum ad Communioneum ext. et. Commun. cipiet (Parochus), nisi prius scandalo publico fa. t. qui ad Sac. tisficeret; etiam absolutionis a Penitentiariis, aut Commun. Confessoriibus etiam regularibus accepto, testimonium admittendi præducatur. Quibus omnibus addi possunt quæ (e) Fr. Tol. subiectiuntur Cardinalis Tolerti verba (e); His enim, iudic. Sa. neganda est Eucharistia, nisi parvum, Et ita no. 1. 6. c. 17.

Oblivandum tamen est, quod juxta eam, quæ in Gallia plurimum obtinetur jurisprudentia, prædictus Hebertus non habetur peccator publicus, nisi fuisse sententia secundum formam legum lata, hac designatione notatus; propterea, quod illuc non admittatur notitia, que manifestaria confessio, nisi resiliat ex lato adversus rem aliquem iudicio, quo decretorie reus pronunciat; unde Parochus, qui ob solam evidentiæ facti, quam nulla sententia precedens antea declaravisset, aliquem a Communione repellere prætuleret, certissime reprehendetur, & ab ipso iudice damnaretur, quasi, quæ apud multos offensionis plurimæ ex sua repulsa auctor fuisse.

Illi nihilominus animo perfulgam habemus, etiam prædictus Parochus ob illam repulsa in reprehensione aliquam, quod formum externum incurret; ad sacram Synaxim non posse ab eo, salvo Pastorale offici debito, virum, talem admitti, neque quævis aliun peccatorum publicum, cuius crimen sola evidentiæ facti innotesceret. Cujus quidem ratio hæc est, in eo, quod iure divino interdictum est, nihil, quidquam posse ex Civilis Jurisprudentie formulis immutari. Eaque de causa tam Ritualis Romanus, quam certi libri Rituales nullius distinctionis, inter eam, quæ facti, & eam quæ juris est, evidentiæ mentione facta, generatim & abique exceptione præcipiunt publicum quemcumque peccatorem a Communione arceri; qui non minus ex illa, quæ ex facto exurgit notitia, quam quæ ex iure colligitur, ipsa communione indignus consideratur, qui requirent Illustrissimo Pavillonio Alacensi quondam Episcopo, zo. Sorbonici Doctores Chyrophram apponuerunt. Sed priuquam Parochus aliquis, hujusmodi repulsa attentre aggregatur; quæ a celebrerimo Professore Sorbonico fuggeruntur, tria potissimum illi præcavenda sunt (f).

(f) Sambo. 1. 2. v. tom. 3. c. 15. **P**rimo quidem, ut talis peccator ab ipso Parochio privatum, modeoque benigniori aliuspus, tum de crimina sua vita, tum de sublequenti inde offendculo commoneatur; & ad hujusmodi vita emendationem invitatur. Secundo, ut votis ad suum populum in Evangelium orationem habet, votis in sacrilegos abutus, nos ab hujusmodi peccatoribus indigne nec moribus immutatis ad Sacrosanctam Eucharistiam acceditibus, admitti contingit, publice simul, atque vehementer invehatur.

Quod ita tamen exequi studeat, ut nihil indicando, quod ad quædam privatum accommodetur, aut quo vel nominativum vel alia quavis ratione posse designari, excidat. Tertio denique, ut ad Episcopum suum recurat ab eo nimis accepturus, quid in simili causa agendum sit; & directa sibi ab eo mandata scrupulo exequantur.

CASUS II.

EN E N S T U S per annos decem, & amplius in con-

PECCATOR PUBLICUS.

33

concupinatio publico vixit, ac demum criminis induratus, suaque peccatores hujusmodi Ecclesia defecit. Quippe requiretur infup eum illa designatione ex præscripto iuris notari. Unde nec mate proprio, nec nisi munitus Episcopi autoritate Hieronymus illi denegare potest sepulturam Ecclesiasticam. Sepulcrum igitur Linetum tradere debet, servando ritus omnes, qui in defunctorum exquisit solent ab Ecclesia frequentari, nec ab illius funere eum abesse decet; nec similares, quæ velut illi denegare sepulturam Ecclesiasticam, eo nimis iniuria, ut catēris similibus peccatoribus timorem inieciat; nec deinde committere alium Sacerdotem, qui omisstis ritibus solitis illum sepulcrum tradat. Officiū tamen est simili & prudenti Parochi, ut in hujusmodi casibus, vel colloquio, vel scripto, fieri possit, proprium Episcopum consulat, & ne reprobatione locutus detur, iusta ipsius diligenter complete entitur (a).

RESPONS.

Quamquam Ernestus per annos decem & amplius in concubinito publico vixerit, ac per totam Parochiam morum illius perversitas late percrebuerit, haberi tamen non potest ut pec-

(a) Sambo. tom. 6. casu 26.

(ABSOLUTIO.
ADULTERIUM. Casus Joannes.
CONFESSIO. Casus Gedatus.
POENITENTIA INJUNCTA. Casus Ecclesia.)

PECCATUM.

PECCEATUM generatum sumptum sic definitur a Theologis: Peccatum est divisione Legis prævaricatio, & caelatum inobedientia mandatorum (b).

Juxta doctrinam sancti Augustini, omne peccatum est vel originale, vel personalis: Personalis etiam actualle dicitur. Peccatum originale illud est, quo infecceti, atque gratia originalis dono privati respirare incipiunt, quodque ab Adamo peccato ad nos usque contagiosa quadam successione derivatur. Peccatum originale, inquit Polmanus (c), est justitia originalis, mentem Deo sufficientis, voluntaria privatio, orta in posteris Adam, ex eo, quod in ipso peccaverunt.

Istud peccatum, originale nominatur; id est, homini inexistens ab origine, & sui animatione.

Dicitur: justitia originalis; quod illud justitia privilegium Adamo a primo creationis ipsius instanti fuerit infusum, præter gratiam sanctificantem, ceteraque supernaturalis ordinis dona, quæ ei subinde ab ipso Deo fuerunt impedita.

Additur denique; privatio voluntaria, relative ad voluntatem Adami, in qua, moraliter loquendo, omnium illius posterorum voluntates continebantur, juxta hæc Apostoli verba: Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors: & ita in homines mors perpetravit, in quo omnes peccaverunt (d). Unde & sanctus Augustinus dicit (e): Voluntarium peccatum hominis primi, originalis est causa peccati.

Peccatum actualle, sive quod actualiter perpetratur actione, locutione, cogitatione aut desiderio, est dictum, factum, vel concupitum contra Legem aeternam (scilicet præceptivam (f)).

Duplici modo contrahitur actualis peccati reatus; nimis cum facto, aut etiam sola voluntate aliquid, quod vetitum est, admittitur; qualia sunt, homicidium, mendacium, furtum, odium, alia similia, quæ Lege quadam negativa interdicuntur: vel cum aliquid, quod præceptum est, omittitur; quale est adesse Sacro diebus indicatis, divinum officium perfolvere, (quodco spestat, qui vel Sacris Ordinibus sunt initiati, vel aliquo beneficio potiuntur) peccata sua deponere, aut certis quibusdam temporibus elicere contritionis actum; ceteraque hujusmodi; aut quodlibet exequi, quod ad præceptum affirmativum possit pertinere.

Delinquitur aliquando in Deum solum, verbi gratia, cum impia quædam, ac probrofia in ipsum maledicta proferuntur, aut illius Providentia aliqua consequence impeditur; & aliquando directe in proximum: Nempe cum diætris injuriosis, aut alia iniqua ratione offenditur; & aliquando tandem in seipsum, quæ sunt, qui inebriantur: qui castitatis fines libidinose perfringunt, vel qui sibi violentas manus afferunt.

Distinguuntur etiam aliae, plurimæque peccatorum species relative ad causam, quæ nos ad ea impellit. Sic peccata quædam dicuntur ex malitia, & ea sunt,

(b) Palm. p. 11. 153.

(c) Idem 100.

cit. 5. 449.

(d) Rom. 5.

(e) S. Aug. 1.

26. feb. 43.

(f) Rom. 1. 18.

(g) Rom. 5.

26. feb. 43.

(h) Rom. 1. 18.

26. feb. 43.

34 quia cum perfecta animi consideratione, maturoque consilio perpetrantur, ne-
quicquam reluctantे lumine naturali, vel divina illustratione; quorum alteru-
trius ope possent omnino vitari.

Sunt & alia, quæ nonnisi vi & quasi subito quodam æstuantis animi im-
petu committuntur; & alia demique, nuncupant ignorantiae peccata, hoc est,
per ignorantiam culpabilem simul, & vincibilem admissa. Quod quidem in Ca-
(a) Can. fa-
ciendum 21.
de penit. d.
22.

per ignorantiam culpabilem simul, & vincibilem admissa. Quod quidem in Ca-
per ignorantiam culpabilem simul, & vincibilem admissa. Quod quidem in Ca-
per ignorantiam culpabilem simul, & vincibilem admissa. Quod quidem in Ca-
per ignorantiam culpabilem simul, & vincibilem admissa. Quod quidem in Ca-

Occurrunt etiam, quæ appellantur peccata spiritualia; quod nempe in ani-
mo potissimum consumuntur, qualia sunt superbia, nimia fidei, heres, & iniurie gloriae studium. Et alia, quæ carnalis nomen retinent, propterea
quod carnalis voluptatis motus illicitos ut plurimum intendant.

Denique, quæ frequentius usurpatur distinctio, quinque nosle magis juvat,
ea est, quæ lethale peccatum inter, & illud, quod tantummodo veniale, est
intercedit.

Quod primum dicatur lethale; hinc est, quia dono gracie animam spoliat,
destruendo charitatem, qua vita ipsius tota inititur ac constituitur.

Ea est illius definitio hisce terminis contenta (b): Peccatum mortale est peccatum,
ex se (hoc est): ex ipsa malitia peccati, insigens peccanti spiritualem mortem, cum
(c) Apocal.
1. 20. & 21.

Contra vero veniale peccarum luctuosa haec duo non infligit animæ conscientia
illius ejusdem peccati; propterea quod sit offensa tantummodo levis, quæ ut
a Deo condonetur, non adeo difficile quis obtineat; sive sit illud ipsius natura
quasi conjectarium, quale est verbum otiosum; sive hoc habeat ex defectu
maturæ, plenæque consultationis, ut configit junioribus, quia ratione satis per-
ficia nondum utuntur, aut denique ex ipso in materia insufficientis absentia,
quale est furtum poni, vel acicula. Atque, quod hac in re permagni inter-
est, oblevandum unum occurrit, textuplici ratione, eaque diversa fieri posse,
ut quod veniale est, mortale peccatum evadat.

(d) S. Th. 1.
2. q. 22. u. 2.
in corp.

Primo, ratione finis ultimi, ut loquitur S. Thomas (d), quia agens in eo con-
siliavit finem ultimum; quemadmodum si quis maluerit Deum mortaliter offendere,
quam sese a culpa, quæ ex natura sua sit tantummodo venialis, abstine-
re. Exempli causa, cum die vel Dominica vel festa inaniter orioseque con-
ficiari magis juvat, quam pro officio munere rebus divinis interesse.

Secondo, ratione finis mortalis, ut cum alicui pueræ leviter & quasi per trans-
fennam dirigitur unicum verbum ex ambiguo dictum, eo tamen sine, ut ad
crimen inducatur. Quod quidem exemplum adhibetur ab eodem S. Thoma,
qui de argumento proposito sic dicit (e): Cum aliquis ordinat verbum otiosum ad
adulterium committendum.

Tertio, ratione conscientia erronea, nimirum quando qui agens, aut proferens,
aut omittens rem aliquam, inde sese peccare mortaliter putat; licet ejus pec-
catum natura sua sit solummodo veniale.

Quarto, ratione contemptus, verbi causa, si quod ex natura sua mere veniale
est peccatum, admittatur eo plane animo, ut ipsummet divinum mandatum
despicatur habeatur.

Quinto, ratione periculi; cum scilicet aliquis propriæ infirmitatis conscientia mul-
lierem, quam novit in vitium labi faciem, unico tantum jocofoque dicto al-
loquitur.

Sexto, ratione scandali; quando nempe Confessorius, vel Religiosus aliquid
aut profert, aut facit, quod quidem de se veniale omnino est, sed apud
audientes aut videntes multam, notabilemque offenditionem habeat.

Ea de re consulendus est Angelicus Doctor in eadem questione superius lau-
(f) ib. art. 3.
& legg.

data (f), & in aliis, ubi de peccato verba facit (g).
(g) Id. ib. 4.
73. & legg.

Sed priusquam finem faciamus, pauca subiecta sunt de iis, quæ peccata
et omittimus item & de illis, quæ dicuntur aliena peccata viro in rebus Re-
ligiosis parumper verfacto peccata actualia sese ultra indicantia: nec prius ad-
mittuntur, quam conscientia simulo incutantur: at peccatorum omissionis dis-
similis omnino conditio est; quia pro nihilo utcumque habentur: Unde fit
ut raro admodum Confessorio aperiantur, quamquam sapientia numero sint & gra-

viora & in genere peccati notabiliora. Enimvero cum Deus hanc humanarum con-
ditionum miram varietatem eo fine ordinaverit, ut sociali quadam vinculo sibi in-
viceem omnes cohererent, vult ut, unusquisque in ea ratione, in qua vocatus est, in
ipsa permaneat, inquit Apostolus (a), & in ipsa permanens salutem aeternam con-
sequatur. Porro salutem illam consequi impossibile omnino est, nisi quod unicuique
conditioni prefixum est munus ad amissum impleatur. Regibus Principibus, Magna-
tibus, Divitibus, Pauperibus, Saecularibus, Ecclesiasticis, & ceteris omnibus quo-
quot sunt incumbit aliquid speciale & unicuique proprium, quod officiū munericque
loco est, quodque exequi tenentur, & de cuius omissione distractam rationem in
divino iudicio sunt reddituri. Egregium sane nobis hujusmodi argumentum submi-
nistriatur apud S. Matthæum (b), ubi Christus loquens de generali iudicio, expre-
sarius est reprobata peccata omissionis, quæ & in causa erunt cur sine flammis in-
fernus aeternum addicendi; quibus & ipse dicturus est: Discedite a me maledicti in
ignem aeternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius. Esuriri enim (scilicet in per-
sona pauperum, qui membra mea sunt) & non dedidis mibi manducare: strivi, & non
dedisis mibi potum: hospes eram, & non collegisti me: nudus & non cooperasti me: in-
firmus & in carcere, & non visitasti me. In iis igitur totidem occurunt omissionis
peccata, quæ reprobator gentem innumeram aliquando detrudent in aeternam da-
mationem. & ibunt hi in supplicium aeternum: quibus nil proderunt multa bona
opera, quæ ultra debitum exercerent, eo quod quæ debita sunt & strictioris omni-
no juris implere omiserint, de quibus idem salvator Scribas & Pharisæos alloquens
at (c); bac operi facere, & illa non omittere, illa nimirum ad quæ tenebantur ex (c) 142. 23
sua conditionis officio.

Denique peccata aliena intelligenda sunt, quæ licet non sint a nobis perpetra-
ta, nobis nihilominus imputantur, propterea quod sis commitendis ansam pre-
buerimus, sive jubendo, sive suadendo, sive plausibus assentoriis indigne laudan-
do, sive promovendo quavis rationes, quæ ex culpa nostra evenerit. Quorum qui-
dem peccatorum Propheta Rex Deum supplex veniam precabatur: Et ab alienis
parce servo tuo (d); & ea summopere precavenda sunt.

C A S U S P R I M U S .

Duo Theologizæ Candidati Joannes & Jacobus
hanc inter se moverant questionem, nemi-
pe utrum illæ purioris moralis integratæ, con-
tendere licet, a Deo peccatum posse permitti.
Affirmativam tenuit Joannes, negativam vero Ja-
cobus, qui & hanc rationem subiunxit, quod cum
Deus sit simul infinite potens & bonus, omnia
omnino mala impedit teneatur, neque deceat ab
eo malum permitti vel minimum. Utri jus?

R E S P O N S U S .

Duorum Theologorum prior recte cenfet, & ip-
fissimam tuerat doctrinam S. Augustini, qui dicit
Deum per infinita sua sapientia sic ordinavisse
tamquam quid gloriam sue magis congruens: Molius
erit iudiciorum, inquit, de malis benefacere, quam
nella mala esse permittere (e). Unde & allato exem-
plu Pharaonis, cuius cordis indurationem ipse Deus
de, (p. 27) fe-
char. c. 27. feu-
n. 8. sub. fin.

(f) in. 99.
in. Exod. 1. 10.
q. 28. 10.
(g) Id. h. 1.
de Genesi. 4. 16.

Enchir. de fa-
p. 27. fe-
char. c. 27. feu-
n. 8. sub. fin.

Et expendens alibi cur
primum Parentes nostros Deus permitterat a Dæmo-
ne impelli ad peccandum, quos fuerunt esse ut
tentatione lucubrarent certo praecibebat (g): ait:
Cur itaque tentari non sineret; quoniam confusorum esse
praesciebat; cum id factum est eis propria voluntate
per casum, & ordinandum esset illius agitare per
panam: ut etiam si offendere anima superba ad
eritudinem futurorum scandalarum, quam recte ipse
utetur animalium voluntatis, etiam male, cum
illa perverse uteretur naturis bonis: quia sicut pre-
vidit quid male esset factum, sic etiam previdit de
male factis corum quid boni esset factum.

Batimero quod Diabolo lugelly peccatum ad-
mititur, sic permitte Deus, quemadmodum ad
ipso Diabolo finit tentari hominem, qui non nisi
permittente Deo sollicitari posset ullo modo ad
peccandum. Intelligendum est nihil eis (Dæmones)
in quemquam posse nisi permisso. Permitte autem
eis, quod caret intentione pœnitentiae, aut ratione
justæ necessitatis. Unde non omne verbum iocorum est
otiosum si ad recreationem referatur: quia etiam in
jocis contingit esse virtutem Extrapolianam, de qua

(h) S. Th. in
Kannos. in Job
1. 12. art. 3.
1. 12. art. 3.
2. 12. art. 3.

Philosophus in 4. Ethicorum determinat.
Est igitur definitandam consequenter ad illam
Doctoris Angelici distinctionem, utri laudatorium

C A S U S II .

Doo Ecclesiastici questionem aliam instituere,
scilicet, an omne verbum otiosum veniale cul-
pam constitueret? In affirmativa dicitur alter;
alter in negativa abit. Utrius opinioni jus ad-
scribendum?

R E S P O N S U S .

Respondemus; juxta doctrinam S. Thomæ, om-
ne verbum otiosum, accepta nimirum hac voce
in sensu proprio & strictissimo, constitutæ veniale
culpam, eaque de causa apud S. Matthæum a
Domino nostro dici (k): Omne verbum otiosum,
quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo
in die iudicii. At quoniam illa vox saepe lapsus in
sensus ambiguum distractabit, unde plurimos er-
rate contingerit; sciendum est, otiosi verbi nomi-
nus, nihil aliud proprie intelligi, quam quod ab
sue recta optima mente intentione, aut nulla
requirierte sufficiente necessitate profertur; & con-
sequenter que passim oblectamenti, animique re-
creandi gratia circumferuntur jocula quædam &
facetii aliquibus honestis condita verba, non id
circo otiosæ, neque peccata sensenda esse, cum e
contrario quamdam saepe numero annexam ha-
beant speciem virtutis, quam post Aristotelem
nomine Extrapolia S. Thomas designat, qua quidem
in eo sita est, ut servata debita moderatione,
omnique feliciter peccandi perficie, scilicet
quid atque facetum colloquiis familiaribus im-
miscetur. Quod semper occurserit, modo quidquid impium, contumeliosum, lacivum
laicivæque fomentum est, a sermonibus abesse
caveatur; & eo dirigantur omnia verba, ut en-
rum quibuscum res habentur, conciliatis amore sim-
ul & benevolentia, crebat in dies magisque sa-
lidetur amicitia. Scindendum est, inquit S. Thomas (l) quod secundum Gregorium (m), otiosum
est, quod caret intentione pœnitentiae, aut ratione
justæ necessitatis. Unde non omne verbum iocorum est
otiosum si ad recreationem referatur: quia etiam in
jocis contingit esse virtutem Extrapolianam, de qua

(k) Matt.
12. 5.

(l) S. Th. in
ib. art. 3.
2. sent. dist. 40.
a. 5. ad. 8. item
q. 2. de mala.
3. in corp.
(m) S. Greg.
Papa 3. p. Pa-
triaris admo-
nit. 25. in fine.
Eccl.

Ecclesiasticorum in hoc opinione dissidio, jus cedere debet. Enimvero si agatur de verbis, quae vere & proprie otioe sint, huius proposito cedit, qui dicitur in affirmativa. Si autem nihil aliud hac voce intelligatur, quam verba jocosa, ad exhilarandum concinnata, quae ne religioni nec bonis moribus adverterat; non sine fundamento alter abit in negativam. Primo quidem subjectius: *Juxta doctrinam S. Thome.* Namque Doctor Angelicus, cui plenius non infini, noninius Theologus hic in re contentius, pro principio certissimo habentibus nullos esse actus indiferentes: quod nihilominus negant S. Bonaventura, & aliqui cum eo Theologi.

C A S U S III.

Quod veniale est peccatum potestis mortali aliquid evadere? Sit in exemplum Joannes, qui viro bene nummari unicum solidum subripuit, idemque furum quoque fere die repetit. Illud quod ex natura sua tantum veniale est, potestis in mortale peccatum tandem decidere?

R E S P O N S .

Cum proposita qualis aliquid ambiguum habeat, & sensu duplici atque oppoſito possit intelligi, eam prius accuras dilucidari necesse est, ut certius definiri possit. Primo enim potest ad hunc sensum reduci, nimirum, in tale peccatum quod ex natura sua mere veniale est, mortale tractu tempore possit evadere; qua quidem questione sic posita dicimus: Quod idem alias numero, primo sit peccatum veniale, potest mortale: & hoc esse non potest, ait S. Thomas (a), qui & hanc ratione subiungit: *Quia Peccatum principali per se in aliis voluntatis, sicut & quilibet aliis, non dicitur uniusmodi mortali.* Unde non dicitur uniusmodi mortali, si voluntas mutetur; quoniam etiam actio secundum naturam sit continua. Si autem voluntas non mutetur, non potest esse quod de veniali fiat mortale: Est & aliis hinc sensu, qui potest in questione propositam cadere iuxta eundem Doctorum Angelicum, scilicet utrum quod ex natura sua veniale est, possit in quibuscum casibus mortale fieri; quod certe contingere posse nemo difficiat ut ratione finis propositi, ut ratione non connexionis, quam veniale peccatum habet cum aliquo mortali; nimirum quando exinde oriuntur nota quoddam scandalum, aut committunt cum actuali animo etiam perpetrandi peccatum mortale. Verbi gratia, si quis furando alienum terarium ea sit assidue mentitur, ut duplo rem Hilpanicum etiam subripere, modo feso daret occasio, vel illud attentare auderet; aut denique si subtrahendo hunc assem, id fisi proposuerit, ut cui intercipitur, illud ad impia queque & in Deum contumeliosa fere esset, vel ad aliquod gravissimum aliud peccatum incitetur: Alio modo potest intelligi, addit S. Thomas, ut id quod de veniali ex genere, fiat mortale: & hoc quidem possibile est, in quantum constitutum in eo finis; vel in quantum referunt ad mortale peccatum; sicut ad finem.

Denique potest hinc aliud quoque sensum eadem illa questione subiungere, quem etiam S. Thomas ibidem innuit hoc modo. Tercio modo potest intelligi, ita quod multa venialis Peccata conficiunt utrum Peccatum mortale: (qui quidem questionis sensus in calo proposito videtur ut plurimum obtinere.) Quid si se intelligatur, quod ex multis Peccatis venialibus integraliter constitutur unum Peccatum mortale, falsum est: non enim omnia peccata de mundo possunt babere tantum de reatu, quantum unum peccatum mortale. Hoc vero intelligitur, quod multa peccata venialis factus unum mortale, dispositio: scilicet verum est. Et ea tamen affirmativa, procul dubio retinenda est, hinc sapientia (b): Qui sacerdot modica, padum deridet. Illius autem ratio definitiois est ex eo patet evidenter, quod plures repetitis

(c) De Genes, Theolog. mort. & trist. I. c. 1. n. 6.

Vix potest tentare aliquid, quod quidem de le veniale culpam importet, sed cuius ope sibi promittit absque omni dubitationis alia,

alea, fore ut ab admittendo mortali peccato Mavus arceatur?

R E S P O N S .

Illud a Vido tentari non posse certum est, quemadmodum definitur a S. Thoma (a), in responsu ad questionem proposita omnino consummata: veniali etenim culpa etiam levissima, divisa Majestati injuriam irrogare nunquam non potest: Nullus autem debet, inquit, Deum offendere parum, ne aliis offendat multum: quia homo debet in infinitum plus diligere Deum, quam proximum: & ideo nullus debet facere peccatum veniale ad vitandum scandalum, dummodo aliud suus ex tali cassio fatus peccatum veniale remaneat. Idem quoque docetur a S. Augustino; qui & eodem fratre principio ait, mendacium vel minimum adhibere sub praetextu boni aliquid, quantumcumque supponit, nullatenus esse licitum (b). Ad sempernam vero salutem nullus, inquit, duendus est opulenter mendacio. Hec est doctrina sanctorum & pontificis saluberrimus emanans, illoque roborata Apolloli testimonio. Non....ficiamus mala, ut veniam bona (c).

C A S U S VI.

S E I U S peccati mortalis vincula constrictus, incidit in aliquod leve mendacium, aut in aliud veniale quoddam delictum. Quaritur utrum sui levioris delicti, cuius cum serio paniter, veniam possit imperare; dum nec menti occurrit penitentia cum mortali peccati, cuius labo inficitur?

R E S P O N S .

Quamdiu Seius in statu mortalis peccati perseverat, impossibile est eum obtinere, ut sibi condonetur aliqua culpa venialis; quippe si illud folius justicia status privilegium quasi confectarium. Ut enim loquitur S. Thomas (d): *Remissio culpa cuiuscunque nunquam fit, nisi per virum gratiae: quia ut Apostolus dicit Rom. 4: ad gratiam Dei periret, quod Deus alii non imputet peccatum: quod Gloria ibi expone de veniali: ille autem qui est in peccato mortali caret gratia Dei. Unde nullum veniale sibi remittitur.*

Doctori Angelico congruit Paludanus, cuius herba sunt (e): *Non potest remitti aliquod veniale habenti mortale actuale: nisi illi mortali remissio, vel finis.* Cuius definitionis tres rationes afferunt: *Primo: quia remoto priori, removet posterior; nec posterior restituitur, nisi priori restituto. Fervor autem caritatis cui veniale opponitur, est posterior ipsa caritatis.* Unde quādiū nec caritas restituitur, nec fervor caritatis reparari potest, in qua reparatio consistit veniali peccati remissio.... *Secundo: quia ut apostolus dicit Rom. 4: ad gratiam Dei periret, nisi per gratiam Dei, non potest remitti.* Sed quidquid stat ab existente in mortali, non acceptatur a Deo, cum sit ejus iniurias: *Ideo, &c. 3. Quia veniale obcurat mentem: obcurias autem non tollit nisi per lucem (gratiam).* Eruditus illi Theologus plurimas deinde sibi proponit objectiones, quas accurate dilucus solvit & omnino communis.

C A S U S VII.

H I E R O T I M U S, Religiosus Ordinis reformati professus, indicium pervigilij S. Matthaei quod in feria sextam quatuor temporum forte incidebat, jejuniū agere prætermisit. De sola omissione indicij jejuniū verba fecit in confessione, qua sacramentaliter fuit absoltus. Illi postea renuntiatum est quod ex ista jejuniū infractione, dupliciti simul peccati reatum incurrit, & ad distinctam explicitamque illius declarationem referetur; quippe qui duo simul præcepta violaverit, nimirum Ecclesiæ præscriptum quo jejuniū indicetur tribus diebus quatuor temporum, & Ordinis sui Confessiones, quibus quotquot sunt Religiosi Ordinis ad jejuniū obligantur feria sexta. Consulit, num quod sibi delatum est, veritati consentiat, & utrum ad repetendam de integrō dupliciti illius peccati accusationem pro conscientia debito tenetur?

Pontas Tom. III.

R E S P O N S .

Quod renuntiatum fuit Hierotimo, veritati contentaneum est: quod ut confirmetur, præsupponendum est principiū illud indubitatum, scilicet non esse præcie repetendum ex varietate præceptorum, quibus quis adveratur, quod multipliciter peccata quoad speciem, sed ex causis variis, propter quas illa præcepta fuerit constituta: unde sæcularis qui prefixum S. Matthæi pervigilij occurrenti feria sexta, quatuor temporum jejuniū agere omisisset, perfracto licet præcepto dupliciti Ecclesiastico, in reatum duplicitis peccati non impegit; propterea quod illo duplicitate unicum illud Ecclesiæ sibi potissimum ponit, ut abstinentia virtus excolatur. Contra vero qui perculsif est aliquem in Ecclesiæ usque ad sanguinis effusionem, duplicitis simul peccata fece vinculo constringit; primo quidem infringendo divinam legem, quia caritatem erga proximum plurius intendit; 2. delinquendo adversus Ecclesiasticum mandatum, quo hujusmodi animi violenti mox inhibetur, & virtutis religionis cultus primario maxime commendatur.

Dicendum est ergo consequenter ad positam principiū, una eademque omissione peccatum ab Hierotimo duplex admisum fuisse. Primo quidem non obtemperando Ecclesiæ, jejuniū quatuor temporum præcipiente, eo quem monuimus animo, ut virtus abstinentia seruerat; secundo, quod vorit infringendo, & debitum Constitutionibus Ordinis sui quibus præcipue Religionis virtus intenditur, obsequium non præstando. Unde inferitur in illis omissionis accusatione, ab eo duplex istud peccatum distincta enumeratione exprimi necessario oportuisse. Cum scilicet eodem simili actu, præceptum duplex cuius intentum duplex & diversum est, violaverit. Sic censet ipse Bonalis (f), quem nimis suspectum austeritatis Theologum nemo certissime dixerit.

C A S U S VIII.

R A D U L P H U S die quadam five dominica, siue festa, & in menadicum leve, simul & vino obrutus in temulentia lapsus est. An ex illa circumstantia computandū est haec duo peccata aliquid gravioris habere, quam si fuissent alia perpetrata?

R E S P O N S .

S. Thomas questionem isidem terminis concebat, hoc refutare ratione sequenti (g): *Quia magis homo impeditur a rebus divinis per opus peccatis, quam per opus licium, quamvis sit corpore; ad 1. item in 3. fest. 2. q. 12. art. 4. ideo magis contra hoc præceptum est, qui peccatis in die festo, quam qui aliud corpore opus licium est.* Item in 3. fest. diff. 17. q. 1. art. 2. que: *Si pema non est satisfactoria, nisi per gratiam accepta. Sed quidquid stat ab existente in mortali, non acceptatur a Deo, cum sit ejus iniurias: Ido, &c. 3. Quia veniale obcurat mentem: obcurias autem non tollit nisi per lucem (gratiam).* Eruditus illi Theologus plurimas deinde sibi proponit objectiones, quas accurate dilucus solvit & omnino communis.

C A S U S IX.

Non est igitur unde gravius censetur Radulphi mendacium, quod die vel dominica vel festa fuerit protulatum; at ipsius temulentia peccatum quam plurimum aggravari, nemo negaverit, ex concomitante nimirum diei sanctitatis circumstantia, qui præ reliquis diebus divino cultui vacando potiori ratione reservatur; quem proinde nullus Christianus aliquo crimen profanum facit, quin & se ipsum propter predicationem circumstantiam grandioris peccati reum constitutat.

C A S U S X.

A L B E R T U S centum nummos Joanni furto subripi cogitat, & in ipso tempore articulo, aut secunda circiter ab illinc hora propostum extenuatur. Quaritur utrum duo simul eaque varia peccata hoc in casu occurrant, primum ex voluntate ducens originem, alterum ex consequentiæ actu peccati: ita ut necesse habeat illa duo simul in confessione designare?

D

R. g.

R E S P O N S .

Si prædictus vir eo immediate instanti , quo sibi crimen animo propositum , fuerit executus , unius dumtaxat ejusdemque peccati reus constituitur. Contra vero , si non favente rerum opportunitate ad aliud tempus protraxerit , duplicitis peccati simul se se vinculo adfringit tum properavam furti propotiti mentis intentiōtem , tum proper actum ejusdem furti consummatum .

Cujus quidem solutionis quam ducē S. Thoma proferimus in medium , hanc rationem suggesterimus ^{(a) S. Th. in sent. diff. 42. q. 1. art. 2. in corp.}

sicut sanguinissimus Doctor ^(a) : quod numerica pectorum multiplicatio sumatur ex interiorum voluntatis actuum qui sunt moraliter interrupti ; nec eodem halitus continuati , multiplicatione . Cum queritur , utrum voluntas ^(b) et alius exterior sunt diversa peccata : aut intelligitur de voluntate conjuncta adū extēriō ; aut de voluntate precedente . Si de conjuncta : sic aperte , quod unum peccatum si voluntas interior ^(c) et actus exterior , quia voluntatis non multiplicatur adū : si autem de voluntate separata ; sic est aliud peccatum , quia adū voluntatis multiplicatur : quando enim actum explētū extēriō , etiam adū voluntatis iterat : Et ideo aperte quod huius duo peccata , non proper diversificant adū extēriō ; sed proper diversificant duorum actuum interiorum voluntatis .

Propterea reus debet de duobus prædictis peccatis , in confessione facere mentionem exp̄fam , questione nimurū intellecta hoc ultimo sensu Doctoris Angelici .

C A S U S X .

C A P R A F I U S , Communione Catholice additus , degens in Anglia ubi vera religio variis vexationibus modis opprimitur , dum Catholicos alios adhortatur ut sint sua religio tenaces , & quibus exigitur mala generolo constantique perpetiantur animo , ab hereticis indigenis de improviso detegitur . Cui protinus injicit manum quidam ex eis , & sclopēto fauicū applicato , horrenda voce mortem penitentem ministrat , nisi spondet futurum ut latitanentes in his regionibus Sacerdotes indicet , & quibus conuenerat animos adiuvet , fideles in posterum hortari desilit . Ex gravi subitoque corripiente metu primitum quidquid ab oppugnatoribus existit , & promulsum exfolvit . Quia de re consultur an sit sufficiens talis metus , cui vir etiam constantissimus abloque dubio cedat , ut Caprasius immunis a peccato conferat .

R E S P O N S .

Caprasius a peccato non potest excusari , in eo quod latitantes ibi Sacerdotes præsumerit hereticis revelare . Atque ut remoto omni dubitationis anfractu manifestius unde peccaverit agnoscatur , sedulo distinguendum est genus obligationis duplex , que ab ipsis præceptis derivantur . Sed opera premitum est ipsissima S. Thomæ verba referre , qua sic le habent ^(b) : Sequuntur actus ^{(b) S. Th. 1. peccati virtualiter contineat reatum prioris peccati , p. 9. ss. art. 1. in corp.}

& quidquid per se malum & suapte natura anteridium est , circa illud potissimum veretur . Alterum dispensationem admittit aliquam , & ea spectat qua per se quidem mala non sunt ; sed , quod putentur peccata , illud habent ex aliquo præcepti interdicto . Quibus postis respondemus , 1. ut superius dīcum est , non posse Caprasium a peccato eximi , quod ex irruente subito metu oppugnatoribus promiserit , & re ipsa indicaverit quotquot in his regionibus disperitos Sacerdotes noverat delictere : propterea quod illos non ignoraret eo fine perquiri , ut vexarentur ; & illis in carcere deterris , aut etiam capitali pena damnatis vera religio scilicet excederet : quibus quidem sub quocumque praetextu velamento favere licitum esse nufquā potest ; cum naturali simili atque divino iure ex æquo interdicatur , ne quidquam adverfus Ecclesiā Christi proditione agatur , & utriusque iuri prædicto pariter adverfetur quod quis additissimos Ecclesiæ Ministros , ipsimet Ecclesiæ inimicissimo-

rum hominum odio furorique committat . Hæc nostra responſio tota nititur eo S. Augustini ^{(b) S. Aug. 1. can. ita. 3. 32. effato : decere Christianam veri nominis constan- tiam , potius quilibet mala tolerare , quam mala con- sentire . Quod idem a S. Thoma docetur ^(c) : Si enim aliquis , inquit , prepter timorem quo refugit periculum mortis , vel quocumque aliud temporal- malum , sic dispossit est , ut faciat aliiquid prohibi- tum , vel prætermittat aliiquid quod est precepit in lege divina ; talis timor est peccatum mortale .}

2. Quod attinet promissum Caprasio metu mortis imminentis extortum , quod alios fideles dem- ceps adhortari desideret , nihil inde criminis exfur- git : cum non etiam juvente Episcopo in proprii capituli discrimen ad illud teneatur , nec ipse pre- sumi possit Episcopus eam ipsam Caprasio provin- ciac , ne excepto quidem prædicto capituli discrimine , demandatam voluntate ; quippe nullo vel apparente iure , tale quid exigere valeret , nisi aliunde & ex pastoralis aliquius officii titulo id munus Caprasio incumbenter ^(d) ; quod in pro- posito casu nulla ratione significatur .

C A S U S XI .

L E U F R I D U S depositis in poenitentia tribu- nali plurimis iisque mortalibus peccatis , que virtute Sacramenti fuerunt illi plene condonata , post elapsum quasi mensis intervallum in eadem peccata rufum decidit . Numquid deno reviviscit quod culpm priora illius peccata ?

R E S P O N S .

Evidēntē sententiā Theologi quocumque peccato mortisdatā sunt bona opera , reviviscere eadem virtute poenitentia subsequentis . At non ita est de peccatis que fuerunt abolitionis beneficio se- mel remissa : inauditum namque est & omnino pugnans , ut quod extinctum & penitus refectum est , ad vitam rursum redire dicatur . Sic opinatur Gelasius Papa apud Gratianum ^(e) : Dicim ^{(e) Gelasius. Clementia , inquit , dimissi peccata , in ultionem ul- can. Dicim. fin. de penit. 1. trach. l. c. 1. num. 1. & 2. & cap. 4. n. 2. 3.}

terius redire non patitur . S. Proffet ab eodem Gra- tiani laudatus eamdem quoque tenet sententiam , cum dicet : Qui recedit a Christo , & alienus a gra- via fuit hanc vitam ; quid nisi in perditionem cadit ? sed in id quod remissemus , est recedit ^(f) .

Observandum tamen est : licet quod dimissi sunt peccata nec quoad culpm nec quoad debitum penitentia ex subsequente alio peccato mortali formaliter reviviscant ; certum nihilominus est huic subsequenti peccatu graviori subesse tum Dei , tum divina misericordia contentum , & ea ipso multo magis accrescent , severiori proinde pena fieri contingit . Et hinc est quod passim doceatur a Theologis ^(g) post S. Thomam , huicmodi peccata virtualiter reviviscere ex novo superveniente postea mortali peccato , quod nimis annexum habeat ingrati in Deum animi virtutem .

(f) Proffet. respectu ad. obiect. Gallo- rum. in can. Qui remissemus. dia. cit.

(g) Collat. Agath. coll. 4. q. 5.

Nullam potest Papa , in Curis , in quibus Patroni Laici jus nominationis obtinent , nisi accende corum explicito consensu , pensionem indicere ; ut docetur a Rebuffo , in exponentis clausulis , quæ tertiae parti simplicium Roma provisionum inferuntur ^(d) ; Molinæo in regula de publicandis ^(e) , cæterisque Canonici Juris interpretibus ad marginem appellatis . Quod idem intelligentiam quoque est de pensionibus , quas veleret absque consensu Regis , tam in Episcopatibus , quam in Abbatibus , assignare ^(f) .

Non potest qui ratione pensionis aliquius Beneficiarius est , Beneficio suo , propter non solutam pensionem , restituī ; nisi , contra detrectatorem debitorem , sententia primum dicta , manitus fuerit : quidquid ea de re fuerit ab utroque compertum , peculiaris pactionis , conflatum . Qui vero ita beneficio suo , ex sententia redditur , jam non potest , eo in casu , acquisitas sibi pensionis usuras , exigere .

Eo perveniri non potest , ut de Xenodochi reditibus institutur aliqua pen- sio ; nisi sub titulo beneficii , ipsum fuerit erectum . Quæ quidem exceptio , in interpretatione Regii Edicti 1672 disertis verbis exprimitur .

Qui apud Romanam Curiam agit , ut pensione sibi quadam institutur ; de declaranda , in data Summo Pontifici supplicatione ; quæ sibi de alio beneficio jam ministratur , pensione , nulla ratione tenetur : At excipiendi sunt a prædicta regula Religiosi , qui , pensionem de beneficio a se resignato , sibi retine- re proponunt : Si enim contigerit , eos , aliqua jam pensione potiri , de expri- menda ea omnino tenentur .

Pontis Tom. III.

PEN-

PENSIO ECCLESIASTICA .
Q uod appellatur , PENSIO ECCLESIASTICA , est jus percipiendi fructus , ex alieno Beneficio ^(a) .

Pensionem Ecclesiasticam , in se ipsa , consideratam , sic definit Bouchel ^{(a) P. 1. part. 2. 2. n. 71. (b) Biblio. can. t. 2. p. 159. col.}

(b) , moderata quedam portio , ex reditibus Beneficii , auctoritate Superioris , ad tempus separata , per modum quantitatis , & cum causa alteri assignata . Ut legitimus sit illud jus debet niti 1. vera realique illius inopia , cui pensio ministratur , adeo , ut , non nisi pensionis ope , vita necessaria sibi suppeditare possit 2. Auctoritate Summi Pontificis quippe , et potestatis prærogativa solus gaudeat , qua Canonica efficiat atque legitimam , retentam , aliquius Beneficii di- missi fructuum , portionem ; aut pensionis , ex aliquo Beneficio alteri collato , percipiendæ facultatem . Neque vero sola sufficit , in Gallia , concessio Papæ , ut jus illud perfectum ratumque censeatur , atque suum possit effectum sortiri . Præterea namque , ut eo perveniat , agendum est ex constitutis a Princeps Legibus , de quibus sumus deinde tractatur .

Est unicus casus , in quo potestas inest Episcopo , pensioni , in gratiam re- signantis , instituenda , auctoritatem afferendi ; quando nempe Beneficium re- signantis , eo fine , resignatur , ut considerato tum Ecclesiæ tum boni publi- ci , majori commodo , alteri Beneficio uniatur .

Olim pensio assignabatur in aliquo fundo Beneficii , cuius , novus titularis , usumfructum permittebat ei , cui pensio ministrabatur . At usus hodiernus invaluit , ut opportunioris , utriusque , facilitatis causa pensio , præsenti pecunia , conferretur .

Inordinatae prorsus ac omnino perversæ sunt , si loquamur , tum ad normam Canonum , tum ad ipsum rationis dictamen , quotquot in gratiam Laicorum , statuuntur , de Beneficiis pensiones . Juxta Arrestum Parisiensis Senatus 16 Martii 1562 Equidem D. Comes de Marfan , illustri Lotharingia familia , Princeps ortus , qui , 1000. librarium pensionem , ex Episcopatu Cadurcenſi , accipiebat ; cum Do- minam d' Albret uxorem sibi duxisset , Pontificium rescriptum obtinuit , quo , con- ceptis verbis , tum quibuscumque consuetudinibus , tum Provincialium quin etiam Generalium Conciliorum statutis derogabatur ; ac sibi adjudicata pronunciato , ea de re , Arresto ab ampliori Consilio , pensionis possessionem deinde retinuit . At ejusmodi Arrestum , non nisi post & consequenter ad Diploma ab ipso Rege concessum , quo , memorato rescripto , Regia auctoritas afferebatur lacum fuit . Aliunde vero agebatur , in eo negotio , de materia mere Ecclesiastica . in qua su- premus Moderator habetur Papa , quantum scilicet ad ea , quæ non officiunt liber- titatis nostris , quæ Canonum antiquorum fundamento maxime nituntur ; unde , exemplo simili , nihil quidquam consequens effici potest . Quemadmodum probatur ex memoriali quodam libello , qui in Biblioteca Canonica Bouchel , interponitur ^(c) .

(c) Bouchel. tom. 2. p. 200.

Nullam potest Papa , in Curis , in quibus Patroni Laici jus nominationis obtinent , nisi accende corum explicito consensu , pensionem indicere ; ut docetur a Rebuffo , in exponentis clausulis , quæ tertiae parti simplicium Roma provisionum inferuntur ^(d) ; Molinæo in regula de publicandis ^(e) , cæterisque Canonici Juris interpretibus ad marginem appellatis . Quod idem intelligentiam quoque est de pensionibus , quas veleret absque consensu Regis , tam in Episcopatibus , quam in Abbatibus , assignare ^(f) .

(d) Rebuffo. in præb. in cap. 1. 2. de decess. Pa- norm. in cap. 2. 2. de decess. de præbend. Rochus de Carte tract. de jure patronat. v. Urile.

Non potest qui ratione pensionis aliquius Beneficiarius est , Beneficio suo , propter non solutam pensionem , restituī ; nisi , contra detrectatorem debitorem , sententia primum dicta , manitus fuerit : quidquid ea de re fuerit ab utroque compertum , peculiaris pactionis , conflatum . Qui vero ita beneficio suo , ex sententia redditur , jam non potest , eo in casu , acquisitas sibi pensionis usuras , exigere .

Eo perveniri non potest , ut de Xenodochi reditibus institutur aliqua pen- sio ; nisi sub titulo beneficii , ipsum fuerit erectum . Quæ quidem exceptio , in interpretatione Regii Edicti 1672 disertis verbis exprimitur .

Qui apud Romanam Curiam agit , ut pensione sibi quadam institutur ; de declaranda , in data Summo Pontifici supplicatione ; quæ sibi de alio beneficio jam ministratur , pensione , nulla ratione tenetur : At excipiendi sunt a prædicta regula Religiosi , qui , pensionem de beneficio a se resignato , sibi retine- re proponunt : Si enim contigerit , eos , aliqua jam pensione potiri , de expri- menda ea omnino tenentur .

D 2

Quan-